

Oproepen

Stookolie op de IJssel

Rond Kerstmis 1981 werden op de IJsseluiterwaarden tussen Wijhe en Kampen plotseling veel watervogels gezien, die met olie waren verontreinigd. Enkele dagen later werd ook op meerdere plaatsen stookolie op het water aangetroffen.

Door de hoge stand van de IJssel kon de stookolie zich over een grote wateroppervlakte verspreiden. Mede ook door deze hoge stand van de IJssel waren meer watervogels dan normaal aanwezig.

Aanvankelijk leken vooral de talrijke aanwezige Knobbels, Kleine en Wilde Zwanen getroffen te zijn maar al spoedig bleken ook soorten als: Dodaars, Rietgans, Kuifeend, Nonnetje, Meerkoet, Wulp en Stormmeeuw met de stookolie in aanraking te zijn geweest.

Naar schatting zijn minstens 500 zwanen in meer of mindere mate door de stookolie verontreinigd; het aantal slachtoffers valt tot nu toe gelukkig mee.

Om de omvang van deze stookolieverontreiniging zo volledig mogelijk te kunnen beschrijven, ontvangen ondergetekenden graag meldingen van gevonden stookolieslachtoffers langs de IJssel en het Ketelmeer.

Ook waarnemingen van met stookolie verontreinigde Knobbelszwanen, Kleine en Wilde Zwanen en Rietganzen elders uit het land zijn welkom.

■ W.G. Gerritse, Diepenveenseweg 8, 8121 DV Olst & G.J. Gerritsen, De Genestetstraat 4, 8023 BE Zwolle.

Project 'Trekvogelatlas in verband met hoogspanningsleidingen'

Bij de provincie Gelderland is per 1 oktober 1981 een onderzoekproject gestart, bestaande uit het verzamelen, bewerken en interpreteren van zoveel mogelijk reeds verzamelde onderzoek- en telgegevens over trekbewegingen van vogels in Gelderland.

Dit onderzoek komt voort uit een statenvoorstel, aangenomen op 23 januari 1980, waarin de voor- en nadelen van bovengrondse en ondergrondse aanleg van een aantal geprojecteerde 150 en 380 kV leidingen tegen elkaar worden afgewogen. In dit voorstel wordt onder andere gesteld: 'Een goed overzicht in de vogelgedragingen zal nog veel studie vergen. Weliswaar zijn de belangrijke vogeltrekroutes wel bekend, maar een meer gedetailleerd overzicht van de kleine verplaatsingen (foerageergebieden, rustplaatsen, weidevogelgebieden, broedplaatsen) met hun onderlinge verbindingen is lang nog niet voorhanden. Dit beperkt de mogelijkheid om thans doeltreffende maatregelen te treffen om vogelaanvaringen te beperken' en tevens 'Wij zijn van mening dat er ten aanzien van de vogelaanvaringen nog het nodige onderzoek dient plaats te vinden. Bij het Rijk zullen wij hierop aandringen'.

Belangrijke doelen van het project zijn:

1. Het verzamelen van alle relevante informatie over vogeltrek in brede zin (ook de lokale trekbewegingen) in Gelderland.
2. Het interpreteren van deze informatie ten behoeve van de beleidsadvisering, met name in verband met hoogspanningsleidingen, door een presentatie in kaartvorm.
3. Het signaleren van voor het beleid hinderlijke lacunes in deze informatie.

Bronnen van gegevens voor het project kunnen zijn: basismateriaal van studies op nationaal niveau, voor zover dit zich leent voor een presentatie op provincieschaal; lokale studies als rapporten, jaarverslagen en tijdschriften van vogelwerkgroepen, notitieboekjes en andere ongepubliceerde gegevens.

Als eindproduct van het project staat voor ogen een rapport, waarin vooral in kaartvorm de belangrijkste bekende gegevens over de vogeltrek in Gelderland staan samengevat - men zou hier van een (voorlopige) trekvogelatlas van Gelderland kunnen spreken. De atlas kan in eigen beheer bij de provincie worden uitgegeven, en zou tevens een stimulans kunnen zijn voor de Gelderse vogelwerkgroepen om hun activiteiten erop te richten zo'n atlas te verbeteren en vervolmaken. In die zin past dit project tevens binnen een stimuleringsbeleid van 'nuttige' en educatieve natuurstudie. De Gelderse vogelwerkgroepen zijn inmiddels benaderd met het verzoek om hun medewerking te verlenen aan dit project.

Indien anderen over relevante gegevens over trekvogelbewegingen in Gelderland beschikken en deze voor het project beschikbaar zouden willen stellen, zouden wij dit zeer op prijs stellen.

Hiertoe, en voor méér inlichtingen kunt u contact op nemen met de heer drs. R.G.M. Op den Buijs, Provinciale dienst Landinrichting en Landbouw, afdeling Natuur en Landschap, Provinciehuis, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, 085-592708.

Spreeuwensterfte tijdens een vorstperiode

Zijn de Spreeuwen gewoon hun slaapplekken in het winterseizoen te kiezen in het Zouwe gebied gelegen, tussen Ameide en Meerkerk, dat uit grienden en rietlanden bestaat, en varieerden de aantallen van 50- tot 100.000. In de afgelopen vorstperiode in de week van 12 tot 19 december 1981 met temperaturen tot -10° C, veranderde dat en zochten enkele duizenden de beschutting tussen de huizen en verwisselden het koude, vlakke, winderige rietland voor de rijkbegroeiende achtertuinen tussen de bebouwing van Meerkerk.

Tijdens ons bezoek van 19 op 20 december 1981 na middernacht werden wij dit gewaar. In de takken van de paardenkastanje die boven het water hingen zaten enkele grote spreeuwenbollen luid te bekvechten, af en toe hoorde je het geraas als zo'n bol zich verplaatste.

Tijdens dit nachtelijk bezoek ontdekten wij een aantal donkere vlekken in het nog open water. Langs de betonnen opstaande muur van dit verbindingskanaal (sluis) tussen Zederik en Merwedekanaal fladderden nog enkele

Spreeuwen in het koude water die de weg naar het stoepje niet wisten te vinden dat dienst doet als opstapje naar de achtertuin.

Zondagmorgen, 20 december 1981 namen wij een schepnet mee en het nu bevroren wateroppervlak overziend kwamen wij op een totaal van 225 Spreeuwen die in het ijs vastgevroren zaten, hiervan verzamelden wij een 220 Spreeuwen en stuurden een 10-tal op naar het CDI in Doorn voor nader onderzoek.

Mij lijkt na reconstructie, dat de vogels die uit de slaapboom zijn gevallen en vervolgens in het water terecht kwamen, door de koude zijn bevangen of in natte toestand zijn bevroren.

Deze gedachte werd versterkt toen ik woensdagmorgen erna opgebeld werd door de heer Smit van het CDI, die mededeelde dat bij de eerste diagnose geen vergiftigingsverschijnselen of bacteriën zijn aangetroffen.

Daar de overige Spreeuwen niet bemachtigd konden worden, omdat ze op plaatsen ingevroren waren waar je er al overheen kon lopen, moeten wij deze plotselinge massale spreeuwensterfte zien over een periode van ± 1 week.

Nu rijst bij mij de vraag: 1. Is dit gewoon, dat tijdens een korte vorstperiode dit sterfte-aantal onder Spreeuwen plaatsvindt? 2. Is het slechts een combinatie van factoren zoals in dit geval: slaapboom met takken boven open water (veroorzaakt door wisselende waterstanden aan weerszijden van lekkende sluisdeuren).

■ Wim Jongejan, Prinses Margrietstraat 38, 4231 AV Meerk.

Weidevogelbeheer Zuid-Holland zoekt vrijwilligers

De werkgroep Weidevogels van de Stichting Natuur- en Landschapsbeheer Zuid-Holland bouwt momenteel een net op met medewerkers, die het praktische weidevogelbeheer (naar Fries voorbeeld) gestalte wil geven. In verband daarmee zoekt de werkgroep contact met vogelaars en agrariërs. Het is de bedoeling dat in het voorjaar van 1982 met de activiteiten wordt begonnen. Vooraf zullen instructiebijeenkomsten gehouden worden.

Belangstellenden kunnen zich in verbinding stellen met de heer D. van den Dool van de stichting, postbus 558, 2800 AN Gouda, 01820-24500.

Lepelaaronderzoek in Noord-Holland

In de maanden april, mei en juni zal getracht worden zoveel mogelijk waarnemingen te verzamelen van Lepelaars in dát deel van Noord-Holland, dat boven de Zaanstreek, Waterland en de IJmond ligt.

Het onderzoek, dat door de 'Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen in Noord-Holland' wordt georganiseerd, beoogt na te gaan waar de broedvogels van het Zwanenwater in dit gebied van Noord-Holland foerageren. Voor dit onderzoek zullen aparte waarnemingskaarten worden gebruikt die, naast andere informatie, verstrekt zullen worden door

onderstaand adres. Dit is bovendien het adres waar de waarnemingen naar toegezonden dienen te worden. Uw deelname zal op prijs worden gesteld.

■ J. Manneveld, Doornhof 9, 1741 ZE Schagen, 02240-96946.

Inventarisatie Amfibieën en Reptielen vraagt waarnemers

Wellicht zijn er onder de vele vogelaars die ons land telt een aantal die, tijdens hun activiteiten in het veld, ook (willen) letten op amfibieën en reptielen. Zij worden bij deze uitgenodigd deel te nemen aan de inventarisatie van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen, die dit voorjaar van start gaat. De organisatie berust bij het Staatsbosbeheer, de Nederlandse Vereniging voor Herpetologie en Terrariumkunde 'Lacerta' en het Rijksinstituut voor Natuurbeheer. Het doel is, informatie te verzamelen over de verspreiding en vooral biotoop-eisen onder andere aard van de voortplantingsplaatsen, zomer- en winterverblijfplaatsen) en mogelijke bedreigingen van de inheemse herpetofauna, zulks ten behoeve van beschermings- en beheersactiviteiten. De vrijwillige medewerking van (veel) veldwaarnemers is hiervoor onmisbaar.

Voor het noteren van de waarnemingen zijn speciale formulieren ontworpen. Deelname verplicht niet tot het regelmatig intensief doorzoeken van een bepaald gebied; alle waarnemingen zijn welkom, ook incidentele. Serieuze belangstellenden kunnen zich, alleen schriftelijk, opgeven door naam, adres, postcode/woonplaats en eventueel telefoonnummer op te sturen aan onderstaand adres. Formulieren en handleiding worden dan zo spoedigmogelijk toegezonden.

■ H. Wijnands, Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Kemperbergerweg 67, 68116 RM Arnhem, 085 - 452991.

Gegevens over Putter gezocht

Wie helpt mij aan gegevens over Putter (Distelvink). Onkosten van fotocopieën en porto worden gaarne vergoed.

■ F. de Stoppelaar, Essenlaan 12, 2251 AT Voorschoten.

Vogels op postzegels

Graag zou ondergetekende contact willen opnemen met hen die 'vogelpostzegels' verzamelen en deze onder andere hebben geklassificeerd naar orde, familie en soort.

■ K.R. Labberté, Maaslandlaan 58, 6004 GD Weert, tel 04950-33959.

Cursus 'Vogels kijken'

Vogelbescherming brengt in samenwerking met de VARA-radio een cursus uit om vogels te leren herkennen in het zondagochtendprogramma 'Vroege vogels'. Vanaf 14 februari 1982 zullen daar 10 zondagen aan besteed worden. Deelnemers krijgen een cursusboekje en een cassette met een uur vogelgeluiden, opgenomen door Kees Hazevoet.